

Tryghed i
akutte kriser

Spontanfrivillige, ansvar og forsikringsforhold

Foto: Jacob Schultz/Jysk Fynske Medier/Ritzau Scanpix

Med støtte fra
TrygFonden

RØDE KORS

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

Ansvar og forsikringsforhold for spontanfrivillige

En borger, der påtager sig opgaver som spontanfrivillig, vil som udgangspunkt være forsikringsdækket for personskader efter reglerne i lov om arbejdsskadessikring.

Myndigheder og organisationer, der involverer spontanfrivillige i en indsats, skal derfor være opmærksom på, at de ved at ansætte de spontanfrivillige også påtager sig ansvaret for at forsikre dem på lige fod med alle andre medarbejdere.

Spontanfrivilliges indsats vil ikke altid være koordineret af professionelle myndigheder og organisationer, eftersom de spontanfrivilliges indsats ofte sker som følge af hændelser, der er akut opståede.

De spontanfrivillige er heller ikke nødvendigvis selv i stand til at vurdere den risiko, de udsætter sig selv eller andre for, og selvom hjælpen sker ud fra de bedste intentioner, kan indsatsen resultere i både person- og tingskade.

Det rejser spørgsmålet om, hvordan forsikringsforholdene er for de spontanfrivillige, både i forhold til dem selv personligt, men også for skader, som deres indsats kan resultere i.

Nedenfor gennemgås de forskellige forhold, som har betydning for vurderingen af de frivilliges forsikringsforhold, ligesom det vil fremgå, hvordan forsikringsdækningen er i de konkrete situationer.

1. Personskade opstået som følge af indsatsen

1.1 Spontanfrivillige – samarbejde og integreret indsats

Det følger af lov om arbejdsskadessikring § 1, at ansatte eller den ansattes efterladte kan få erstatning for skader, der er opstået som følge af arbejdet eller forhold, som arbejdet er foregået under.

Såfremt den spontanfrivillige i disse situationer skal være omfattet af lovens bestemmelser om erstatning, skal det derfor afklares, om der er tale om et ansættelsesforhold mellem den spontanfrivillige og indsatsledelsen.

Hvorvidt der er tale om et ansættelsesforhold skal vurderes i forhold til de kriterier, der fremgår af lovens § 2. Heraf følger, at ansættelses-

forholdet omfatter såvel lønnet som ulønnet arbejde og både kan være af varig, midlertidig og forbigående karakter.

At arbejdet og dermed ansættelsesforholdet kan være af forbigående karakter betyder, at selv håndsrækninger af sekunders varighed, udgør et ansættelsesforhold, som falder ind under lovens anvendelsesområde.

Der er således ikke tvivl om, at der i lovens forstand består et ansættelsesforhold, såfremt den spontanfrivillige yder i samarbejde med eller integreret i den professionelle indsats. Heraf følgende personskade vil blive behandlet efter bestemmelserne om arbejdsskader.

1.2 Spontanfrivillige – uafhængig indsats

Spontanfrivillige er ikke forsikringsdækket efter reglerne i lov om arbejdsskadessikring, hvis indsatsen sker på eget initiativ, ikke er arbejdsrelateret og uden at der er tale om et samarbejde med eller en integration i den professionelle indsats. Det kan fx være tilfældet, hvor en frivillig selv, uopfordret, forsøger at redde materielle værdier fra en have, som er under oversvømmelse, og hvor der heller ikke er tale om en håndsrækning.

Hvis den spontanfrivillige kommer til skade under indsatsen, vil den frivillige kun være dækket af sin egen ulykkesforsikring.

Dog udvider lov om arbejdsskadessikring § 4, stk. 2 i den personkreds, som er omfattet af lovens bestemmelser om arbejdsskader, selvom der ikke består et ansættelsesforhold som defineret i § 2.

I forhold til spontanfrivilliges indsats er nedenstående indsatsstyper omfattet:

1.2.1 Frivillig indsats i sammenhæng med arbejdet – ikke koordineret indsats

Det følger af § 4, stk. 2, nr. 3, at skader opstået i forbindelse med forsøg på at redde menneskeliv, forebygge ulykker eller afværge større

materielle og kulturelle tab er omfattet, når forsøget uden at være arbejde efter § 2 sker i sammenhæng med sådant arbejde.

Det kan være tilfældet, hvor en renovationsarbejder opdager en brand på et museum, hvorfra der hentes skrald. Her vil skader opstået som følge af indsatsen blive behandlet som en arbejdsskade, selvom den frivilliges indsats ikke er direkte relateret til den frivilliges normale arbejdsområde som renovationsarbejder.

Hvis renovationsarbejderen var kommet til skade i forbindelse med slukning af en brand på egen arbejdsplads, ville forholdet falde ind under § 2, da indsatsen skete i arbejdsgivers interesse.

1.2.2 Frivillig indsats uden sammenhæng til arbejdet – uafhængigt af den professionelle indsats

Redning af menneskeliv

Det følger af § 4, stk. 2, nr. 4, at personskade opstået som følge af forsøg på at redde menneskeliv altid er omfattet af lovens bestemmelser om erstatning. Også redningsforsøg i forhold til egne familiemedlemmer er omfattet.

2. Tingskade opstået som følge af indsatsen

Hvis der består et ansættelsesforhold, som falder ind under lov om arbejdsskadessikring § 2, eller forholdet som sådan falder ind under samme lovs § 4, stk. 2, vil arbejdsgiver være ansvarlig for at dække eventuelle tingskader, som den spontanfrivilliges indsats måtte resultere i.

I alle andre tilfælde vil tingskade som følge af den spontanfrivilliges indsats alene været dækket af den spontanfrivilliges egen ansvarsforsikring.

3. Opsummering

I forlængelse af ovenstående kan det konkluderes, at den spontanfrivillige som den absolutte hovedregel vil være dækket efter reglerne om arbejdsskader i lov om arbejdsskadessikring. Eneste undtagelse er, når der den spontanfrivillige handler på egen hånd uden at forholdet falder ind under kriterierne i lovens § 2 og § 4, stk. 2.

Yderligere viden om emnet

Dette materiale er udarbejdet af projektet "Tryghed i Akutte Kriser" og er tilgængeligt på

www.spontanfrivillighed.dk.